

Expiation and Envisioning

פרשת תזריע מצורע תשפ"א

LEVITICUS

12 / 1 - 13 / 2

PARASHAS TAZRIA

HASHEM spoke to Moses, saying: ² Speak to the Children of Israel, saying: When a woman conceives and gives birth to a male, she shall be contaminated for a seven-day period, as during the days of her separation infirmity shall she be contaminated. ³ On the eighth day, the flesh of his foreskin shall be circumcised. ⁴ For thirty-three days she shall remain in blood of purity; she may not touch anything sacred and she may not enter the Sanctuary, until the completion of her days of purity. ⁵ If she gives birth to a female, she shall be contaminated for two weeks, as during her separation; and for sixty-six days she shall remain in blood of purity. ⁶ Upon the completion of the days of her purity for a son or for a daughter, she shall bring a sheep within its first year for an elevation-offering, and a young dove or a turtledove for a sin-offering, to the entrance of the Tent of Meeting, to the Kohen. ⁷ He shall offer it before HASHEM and atone for her, and she becomes purified from the source of her blood; this is the law of one

3 The Call of the Torah - R. Avner

8. אָהר לַעֲלָה — One for an elevation-offering. Quoting the Talmud (Zevachim 89b), Rashi notes that although the elevation-offering is mentioned first in the text, the sin-offering is actually brought first. Thus, whereas atonement for sin is necessary in practice before the ascent to God signified by the elevation-offering, that ascent remains the essential goal and is therefore mentioned first. [For another interpretation, see Magen Avraham to Orach Chaim 1:7.]

2

Childbirth and purification.

The creation of human life is the most sublime phenomenon in the universe. By bringing it into being, man and woman become partners with God, Who gives a soul to their offspring. But this new life begins with *tumah*, spiritual impurity, to show people that the mere fact of life is not enough. Life must be a tool for the service of God; otherwise it is nothing. After this period of contamination, the new mother begins her cleansing process, culminated by the bringing of an offering. Before she brings it, she cleanses herself of the

contamination, but she still may not consume sacrificial meat or *terumah*, because the mere absence of contamination is not yet the fulfillment of man's goal. Human aspiration must rise higher than the elimination of the negative; it must strive for positive achievement. One is not completely cleansed until one has come to the resting place of God's Presence with an offering that represents atonement for the past and dedication for the future.

Nowadays, it is customary that as soon as a new mother feels well enough to leave home, she goes to a synagogue and hears *Kedushah*, or a similar part of the service. It is also customary that after the forty or eighty days when she would bring her offering (see below), her husband is called to the Torah, as a symbolic representation of the offerings described in this chapter.

These offerings and rituals symbolize that birth inaugurates the beginning of the ongoing privilege of raising the newborn child to a life of dedication and holiness that will enable God to say to the child and his parents, "You fulfill the purpose of the entire work of Creation."

יקר

תזריע יב

כלי

6

ח) וכפר עליה הכהן וטהרה. כפרה זו היא על עון הקדום של חוה שגרם לה צער הלידה ומתוך צערה אולי הטיחה דברים כלפי מעלה לאמר א"כ למה זה אנכי הרה עמל ויסורין, וראיה ממ"ש וטהרה ממקור דמיה מן אותו מקור נפתח לחטאת ולגדה כי הוא גרם לה כל זה והיינו עון חוה כאמור, גם לשון דמיה כולל העון מלשון דמיהם במ (ויקרא כ"ב).

וי"א שכפרה זו על השבועה, שנשבעת שלא להזדקק לבעלה משעה שכורעת לילך (נדה לא): לפיכך היולדת זכר מתחרטת מהרה מרוב שמחה ע"כ כפרתה ממהרה לבא אבל היולדת נקיבה מצטערת ואינה מתחרטת מהרה ע"כ כפרתה מתאחרת. ואע"פ שאין השבועה חלה כלל דאל"כ איך מותרת לבעלה אחר ז' לזכר וי"ד לנקיבה בלא כפרה שהרי הבאת הכפרה אחר מ' לזכר ושמונים לנקיבה, כי באמת אין כאן שבועה כי אין הדבר בידה שהרי היא משועבדת לבעלה ודומה למי שנשבע שאינו רוצה לפרוע חובו, מ"מ צריכה כפרה על שהוציאה מפייה השבועה והרהרה בלבה לקרא תגר על ה' מתוך צערה ע"כ קרבנה חטאת לכפר על חטא המעשה כי עקימת שפתייה חשוב כמעשה, ועולה על הרהור הלב, ויש כדמות רמז לזה ממ"ש וטהרה ממקור דמיה שאם נשבעה בכעסה ודאי רתיחת הדמים היה סבה לזה כי המה סבה לכל כעס וכל כעס מקורו מן הדמים ורתיחת ע"כ אמר וטהרה ממקור דמיה.

שיחות לספר ויקרא

קנד 5 נקב

שמביאה היולדת; קורבן, שכבר העלה את תמיחתם של רבותינו התנאים. שהרי נתבונן נא: יולדת זו, שכלל אינה מצויה על פריה-ורביה (יבמי סה:), קיימה מצווה גדולה בהביאה צלם-אלקים לעולם. והנה, לאחר שהצטערה וסבלה את קושי ההריון ואת יסורי-הלידה - חייבת היא עוד להביא קורבן חטאת! וכי במה חטאה אשה זו?

קורבן היולדת מורכב משנים: כבש לעולה, ועוף לחטאת. נתבונן נא בשני סוגי קורבנות אלה: חטאת ועולה. על סיבת הבאת החטאת, דיברנו כבר בעבר (עיי' לעיל שיחה ב); היום נשאל: מדוע חייבת היולדת עולה בדרך-כלל, יחיד מביא עולה באחד מן המקרים הבאים:

- א. עולת-נדר או נזבה: אדם נודר עולה לה', ונכוחה לכפר על שלושה עניינים: א) על ביטול מצות-עשה; ב) על לאו הניתק-לעשה (שני אלה כתב רש"י בויקרא א, ד; ושם ב"שפתי-חכמים" דוגמאות ללאו הניתק לעשה); ג) על הרהור הלב לחטוא (ויקרא ז, ג. ועיי' תנחי לך-ד' ט).
- ב. עולת-חובה: זו באה במקרים שונים: א) עולת-דאיה הבאה ברגלים. ב) עולת-גר, שהיא חלק מתהליך הגיור. ג) נזיר שנשטמא או שהשלים נזירותו. ד) ארבעת מחוסרי-הכפרה (זב, זבה, מצורע ויולדת); היינו: החייב להביא חטאת כדי להטהר - מביא עמה גם עולה.

7 5 נקב

לדעת חכמים ב"כריתות" (כ"ו), אכן אין חטאת היולדת באה דווקא על חטא; אבל רבי שמעון סובר, שאכן חטאת היולדת: "שאלו תלמידא את רבי שמעון בן יוחאי: מפני מה אמרה תורה יולדת מביאה קורבן? אמר להן: בשעה שכורעת לילד, קופצת ונשבעת שלא תזקק לבעלה; לפיכך אמרה תורה תביא קורבן" (נדה לא:). באותן דקות ארוכות וכואבות של צירי-הלידה, נשבעת היולדת - אם לא בפה, הרי לפחות בלבה - שלא תשוב לחיות עם בעלה וללדת. אלא שאחרי-כך מתחרטת היא - כפי שעיינו רואות, שנשים יולדות יותר מילד אחד - ועל אי-קיום אותה שבועה, צריכה האשה להביא חטאת.

ובכך גם מוסבר שם, ההבדל שבין שבעת ימי-הטומאה שלאחר לידת זכר, לבין התקופה הכפולה של ארבעה-עשר ימי טומאה, שבלידת נקיבה: בזכר, שדרך בני-אדם לשמוח בו יותר, וכן נערכת ברית וסעודה וכי - מתחרטת היא מהר יותר, וכבר לאחר שבעה ימים מסכימה בדעתה לשוב וללדת.

רבינו בחיי

ז) וכפר עליה. אין לשון כפרה נופל כי אם על החטא ולפיכך קרבן זה של יולדת מחודש קרבן הנזיר. פי מה חטאה בזמן הלידה שתצריכנת התורה קרבן. ואם זה הקרבן הוא על שבהא בסכנה ונצלה מהמתה. היה ראוי לה שתביא תורה, ולמה תביא עולה וחטאת?

ותכן לפרש שאין הקרבן הוא מצד חטא של עצמה רק מצד אמה שהיא הייתה אם כל חי, פי לולא החטא הוזה היה האדם מוליד עם אשתו שלא בדרך תאוה והשק אלא בדרך הטבע הגמור, כשבע האילו המוציא פירותיו בכל שנה שלא בתאוה, והיולדת היא כאמה בתה במעשה החטא, כי הענפים הם מקולקלים בקלוקל השורש, ועל כן יצריכנת הכתוב קרבן לכפר על החטא הקדמון. שכן נצטוו בסבת אותו החטא על שלש מצות, והן נדה והלה והדלקת הנר. ולפי שהחטא הוזה היה תחלה במחשבה ואחר כך במעשה ומפני זה הוכיח בקרבן יולדת אחד לעולה ואחד לחטאת, כנגד חטא המחשבה וחטא המעשה, ומפני זה הקדים עולה לחטאת, מה שאין כן בשאר הקרבנות שהחטאת קודמת לעולה בכלן, וזה ששנינו בזבחים אחד לעולה ואחד לחטאת, לא הקיימו הכתוב אלא למקראת, והמונה שלא הקדים הכתוב עולה

כלום. למה היא מביאה עוף? אבל מכיון
 והחטאת באה על שבועה היא תזקק
 לבעלה. טוב לפנייה להביא קרבן עוף: לא
 ב' תרים או ב"י אלא א' והראה האשה.
 איך התור השני מתאבד על בן זוגו כל
 ימיו ואינו זקק לאחור כשום איפן
 ותלמוד ממנו מסירות לבעלה בכל
 המצבים ואפילו... בשעה שהיא כורעת
 לילד...

9 ב"ב

ולכאורה: מדוע חויבה היולדת בעולה? – על רקע דברי רבי שמעון,
 שיוולדת נשבעת שלא תלד ומתחרטת (נידה לא:). ניתן אולי לומר,
 שחטאת היולדת באה על השבועה, והעולה – על הרהור-הלב שבה;
 שכן גם עולת-חובה, מכפרת על ג' סוגי החטאים שמנינו בעולת-נדבה.

שאלה אחת ושני תירוצים

האברבנאל, תמם גם הוא לְפָסֶר קורבנות אלה שעל היולדת להביא,
 ולפחות בטעם העולה מבאר הוא, שהעולה באה כדי שהיולדת תקרב
 ליוצרה, "אשר עשה עמה להפליא, בהצלחתה מצער וסכנת-הלידה".
 ובדרך זו אכן נראה לומר, שבקורבנות היולדת באה העולה כהודאה לה'
 להודות על שנתן לה וְלָד, ועל שהציל אותה ואת וְלָדָה מסכנת-החיים
 שאפפה אותם בשעת-הלידה. ואכן, המדרשים שבתחילת פרשתנו (ויק"ר

יד, ב"ג; תנ"י ג) מבליטים את הנס הגדול שנעשה עם האשה וְלָדָה, ואת
 הַחַיּוּב לשבח ולקלס לבוא על חסדיו המתגלים בְּהַרְיוֹן וּבְלִידָה.
 אלא שאם-כך, מדוע באמת שלא תביא כבר קורבן-תודה? הלא בדיוק
 למקרה כזה של יציאה מִסְכַּנָּה מיועד התודה, שבזמן-הזה, ברכת-הגומל
 היא כעין תחליף לו. אמנם תודה אינה באה כְּחוּבָה, וכל מהותה היא
 מעין חובה-מוסרית בלבד על האדם – אך אם כבר חויבה האשה
 בקורבן על הצלתה, הלא מתאים יותר שיהיה זה תודה.
 – לשאלה זו, ברצוננו לומר בעז"ה שני תירוצים. נקדים אולי ונאמר,
 את הכיוון הכללי של שני התירוצים:
 הקרבת תודה, מצריכה קיומם של תנאים מסויימים; וכמו-כן, יש
 לחיי-האשה ביהדות תנאי-התנהגות וערכים מסויימים. אשה יולדת
 אינה חייבת בתודה: א) משום שאחד מתנאי-ההקרבה הראוי להיות
 בתודה, אינו אפשרי אצל היולדת. ב) קיומו של אחד הערכים החשובים
 בחיי האשה, אינו אפשרי בהקרבת-התודה. ונתחיל בִּטְעָם הראשון:

א. גִּיסוּד התודה: הודאה סמוכה להצלחה

בעיני קורבן-התודה שאלו כבר, מדוע קצר כל-כך משך זמן אכילתו?
 מדוע מוגבלת אכילתו "עד בקר" (ויק"ז טו) – היינו, ליום אחד ולינה
 אחד – בעוד ששלמים אחרים נאכלים לשני ימים ולינה (שם, טז)?
 – והשיבו: עניינו המרכזי של קורבן-התודה הוא הבאתו בלב מלא
 שמחה: "אהלֵלָה שֵׁם אֱלֹקִים בְּשִׂיר, וְאֶגְדֹּלְנוּ בְּתוּדָה" (תהלי סט, לא).
 קורבן תודה אינו בא כְּחוּבָה; כל מהותו, קרגש החם הפורץ מלב האדם
 לנוכח חסדי-הבורא. ורגש – הוא דבר חולף. יכול אדם להיות אסיך-
 תודה לפלוני על טובה שעשה עמו, ולאחר זמן – להתקשות לזכור
 זאת.

כך גם פְּחֻסְדֵי-ה': ככל שחולפים הימים – פוחתת-התפעלות האדם מן
 ההצלחה שהיתה מנת-חלקו. וכיוון שהתורה רוצה, שתודה תֵּאָכַל דווקא
 פְּשֶׁהֻלָּב גְדוּשׁ רָגְשֵׁי הוֹדָאָה, לכן קִיצְרָה בזמן אכילת-התודה, כי עיקר
 התעוררות-הלב חלה ביום הראשון להקרבה; ביום השני – נמוג כבר
 חלק מן הדחף הנפשי להודות לבורא. ועד כמה עקרוני הדבר, נוכל
 ללמוד מכך שאפילו רק חשב בעת הקרבת התודה לאוכלו ביום השני
 – נתפגל הקורבן והאוכלו חייב כרת (רמב"ם הלי פסולי-המוקדשין יג,
 א).

היולדת מנועה מלהקריב מיד

יולדת – אינה יכולה להביא את קורבנותיה סמוך ללידה. יולדת זכר
 צריכה להמתין ארבעים יום, ויולדת נקבה שמונים יום, עד אשר תִּטְהַר
 ותוכל להיכנס למקדש. לאחר ימים רבים כל-כך – סביר להניח שכבר
 פג רושם הנס בעיניה; כוח ההרגל פועל את פעולתו. האם שכחה כבר את
 עוצמת הפחדים והחששות שהתרוצצו בראשה לפני הלידה: מי יודע
 איך תעבור הלידה?... שרק יוולד בריא ושלם!... היא אינה חוֹנָה עוד את
 ההקלה הנפשית הגדולה שחשה בה מיד בתום הלידה, וממילא חסר בה
 היסוד הראשוני שבכל קורבן-תודה: התפעמות הלב לה'.

וכך הדין לגבי ברכת-הגומל, שלכתחילה יש לברכה סמוך ככל שאפשר
 להתרחשות ההצלחה, וזריזות זו חשובה אף מהמנהג לברך בפני ספר-
 תורה; שאם יכול לברך בַּעֲשֶׂרָה בתוך שלושה ימים מהאירוע, יברך גם
 ללא ספר-תורה (שו"ע או"ח ר"ט, ו; מ"ב סק"כ). מפני שלאחר זמן יפוג
 הרושם, והברכה לא תצא מן הפה ספוגה ברחשי הודאה.
 אמנם, אם יש בְּרָצוֹן היולדת להביא בכל-זאת תודה – רשאית היא
 כמובן להביאו; אבל לְחַיֵּב כל יולדת בתודה לאחר זמן כה רב – זאת
 לא רצתה התורה, ולכן אמרה שתביא עולה במקומה.

ב. צניעותה של אשה

ואפשר לומר בְּדַבַּר טַעַם נוסף:
 המפרשים התעכבו גם, למצוא טעם לִיְחוּד נוסף שפְּתוּדָה: עם כבש
 התודה יש להביא ארבעה סוגי מאֲפָה, עשרה מכל סוג, ש"אחד מכל" סוג
 ינתן לכוהן (ויק"י שם, יב"ד). – אמנם, בְּמִקְרָא לא פוֹרֵשׁ מספר הלחמים
 שיש להביא מכל סוג, אך למדו זאת בגזירה-שווה: בלחמים נאמר (שם):
 "יתרומה לה", ובתרומת-מעשר נאמר: "יתרומת ה'" (במד' יח, כו); מה
 שם אחד מעשרה לכוהן, אף כאן, ה"אחד מכל" שניתן לכוהן, הוא אחד
 מעשרה (מנח' ע"ז). בכל אופן: כיצד יוכל מקריב התודה לאכול בַּיְמִמָּה,
 כבש שלם ועוד שלושים ושישה לחמים? (כי ארבעה ניתנים לכוהן,
 כאמור).

והסבירו (העמק-דבר שם) שכוונה גורה התורה כך, כדי שיצטרך
 המקריב להזמין בני-משפחה וידידים רבים לטעודת-התודה – לבל
 יותיר מן הבשר והלחם לבוקר המחרת – וממילא יתפרסם הנס בהמוֹן
 רב! שהרי זהו עניינו של זבח התודה, להלל את ישועת ה' "נגדה נא לכל

עמו" (תהלי קטז, יח). וכיוון שכך, הרי שאֲשֶׁה – אין זה מן הצניעות
 שתעמוד לְמוֹל כל העם. אין דרכה של אשה, וכל-שכן אשת איש, לעמוד
 במרכזו של אירוע כזה המיועד לְרַבִּים, ואדרבה: "כל כבודה בתימלך
 פְּנִימָה" (תהלי מה, יד); לא יתכן שהתורה תדרוש – ואפילו תעודד בלבד
 – יציאת אשה לחוץ, לרשות-הרבים.

שוב: אם תרצה להקריב תודה – הרשות בְּיָדָה; אך לא תיתכן הטלת
 חובה, ולו מוסרית, שתדרוש מן האשה לעמוד בְּפִרְהָסֵיא לעין-כל. לא
 נִפְלָא איפוא שההלכה, פְּטָרָה את האשה ממצוות מסויימות המחייבות
 יציאה מן הבית לשם קיומן, ונביא מספר דוגמאות:

12 An additional interpretation of the word [ויק"ן] in our verse:
 R' Yehoshua – רבי יהושע דְּסִבְיִין בְּשֵׁם רַבִּי לֵוִי אָמַר: "ויק"ן" קָרִיב
 of Sichnin said in the name of R' Levi: The word ["vayiver"]
 is written as "vayaven" [ויק"ן], He contemplated.^[22]
 This is to teach that [God] contemplated from
 here in Adam's body to create [the woman].^[23]
 אָמַר: לא – He said, "I will
 not create her from the head, so that she will not bear her
 head proudly;^[24] and not from
 his eye, so that she should not be overly inquisitive;^[25] and
 not from the ear, so that she should not be an eavesdropper;
 and not from the hand, so that she should not be one who
 touches that which is not hers;
 and not from the foot, so that she should not be one who
 steps out; rather, will create her from a place on the man that
 is private, that place is covered.^[27] This will help to instill
 in her the trait of modesty."
 ועל כל אָבֵר וְאָבֵר שֶׁהָיָה בּוֹרָא כִּהָּ הָיָה אוֹמֵר לָהּ: תְּהִי אִשָּׁה צְנוּעָה אִשׁ

13 And with each and every limb that [God] created in [the woman], He would say to her, "Be a modest woman, a modest woman."^[28]

to his descendants (see also Insight there, "Abraham and Adam"), so too, was Sarah chosen to rectify Eve's sin (Shnei Luchos HaBris, Torah SheBichsav, Chayei Sarah, from Zohar 1:128a). Based on this principle, Shelah HaKadosh's comments (ibid., with the gloss) illuminate our Midrash.

Eve "spilled" the blood of Adam, she led astray the "challah" of the world, and she "extinguished" his soul. To rectify this damage, our Matriarch Sarah observed the mitzvos of niddah, challah, and lighting the Sabbath candles, which were transmitted to all Jewish women, the heiresses of Sarah. That Sarah had a special connection to these mitzvos can be seen from the Midrash below (60 §16; see also Rashi to 24:67), that when Isaac brought his new wife Rebecca into the tent of his deceased mother Sarah, he saw a restoration of the blessings that had been there while Sarah was still alive: The lamp burned there from one Sabbath eve to the next, her dough was blessed with miraculous

increase, and the cloud of the Divine Presence hovered over her tent.

Each of these blessings corresponds to one of the three mitzvos mentioned in our Midrash. The lamp that burned continuously in Sarah's tent corresponds to the mitzvah of lighting the Sabbath candles. The miraculous increase of Sarah's dough corresponds to the mitzvah of challah. And the cloud of the Divine Presence that hovered over her tent was only the result of the purity that dwelled within, in the meticulous observance of niddah and taharah (see also Gur Aryeh to Rashi, ad loc.).

The Patriarchs and Matriarchs are the roots, and we, their descendants, are the branches. The power of the roots to repair the damage wrought by Eve flows into the branches as well, and is expressed in the special mitzvos of niddah, challah, and lighting the lights of the Sabbath that are the special province of all Jewish women, who are the loyal daughters of our great Matriarchs.

הנה חז"ל נימקו לנו את הצורך בכפרה על חטאה בלדתה את פרי בטנה. ויש עוד להוסיף טעם באור המוסרי, ממהלך וטבע העניינים הוא שבשעה שהאדם נמצא במיצר ולחץ קשה-נפשי או גופני, אזי מתעוררות בו מחשבות רציניות מאד, והוא מעמיק אז הבט מלמעלה למטה על טיב החיים ועל תפקידו ועל הנהגות העכשוויות, ולעתים מאד קרובות מגיע האדם בשעה מתוחה כזו לידי החלטות טהורות על שינוי חייו והטבת דרכיו הקודמות, לחיות מתחיל להתהלך לפני האלקים.

אבל עם בוא ההריון עפ"י רוב האדם מתעלם ומשכיח מלבו את התרוממות הנפשית אליה הגיע במצוקתו שאפפה אותו לפני זמן מה בהיותו רובץ תחת משא יסורין, שוכח הוא את האנחות הכנות שהתפרצו אז מפיו והבטחותיו ושבועותיו שייטיב להתנהג, ואינו מנסה להגשים את החלטותיו הגבוהות שהביע אז בשפתיו, ובנודאי שיחס כזה הוא חטא גדול מבחינה מוסרית.

ותוה"ק מלמדת האיך לתקנו, ובתור הדגמה מציגה לנו תוה"ק את האשה היולדת "במלאת לה ימי טהרה" בוודאי האשה בשעת התלבטותה בחבלי הלידה הקשים, בשעת משבר הכבד, מתרגשת ומתעוררת במחשבתה על סבל החיים, על ה"בעצב תלדי בנים" ועל כל גלגל החיים של לידה ומיתה, ובוודאי שהעיון וההגות בשעה קשה זו מביאים אותה לידי החלטות מוסריות עדינות, לשפר את כל טיבה ומוותה.

אבל כעבור שעת ההתלבטות והסבל הרי היא יורדת אל עמק השווה של החיים של שוויון רוח ואדישות, והיא שוכחת את כל הבטחותיה הנעלות, ואינה מנסה להגשים אותם ואינה מקיימת את הבטחתה. לכך אמרה התורה "ובמלאת ימי טהרה" עם עבור תקופת ההיטהרות תביא כפרה על חטאה שחטאה, שהיא חוטאת על אשר פירשה מנדרה ומתרחקה הטובים, והיא נקראת "יורדת" וצריכה כפרה.

וכעין זה מצינו שחייבה התורה קרבן לנויר אחרי שהשלים ימיו נזירותו. ופי' הרמב"ן ז"ל (במדבר ו, יז) "מפני שהיה צריך להמשיך את ימי נזירותו גם להבא, אחרי שטעם טעם הנזירות והיה לו להתחייב להיות נזיר עולם, והוא נקרא "יורד" ניסוג אחורי. ועל דלדול זה ועל הפסק זה שמושך א"ע מן המעלה העילאית שהגיע אליה במחשבתו, מן הנזירות הממושכת, הרי הוא נקרא "חוטא" וחייב קרבן.

ומצאתי יסוד להערתו בדברי רבינו בחיי עה"פ "וכפר עליה הכהן" (ויקרא יב, ח) "אין לשון כפרה נופל כי אם על חטא, ולפיכך קרבן זה של יולדת מחודש כקרבן הנזיר, כי מה חטאה בזמן הלידה שתצריכה התורה קרבן, ואם זה הקרבן הוא על שבאה בסכנה וניצלה מן המיתה, היה ראוי לה שתביא תודה, ולמה תביא עליה חטאת". והרי ישמח לבי על חיזוק רעיוני שקרבן היולדת "מחודש" "כקרבן הנזיר" והחידוש הוא שכשם שקרבן הנזיר הוא לרגלי חטא ההפסק והניתוק מן קו המחשבות הנאצלות והנעלות, של השאיפה להחזיק את העילאית, והפסק זה נחשב לירידה וחטא שצריך קרבן, כן גם היולדת חטאה היא שלא המשיכה ולא מגשימה את כל מחשבותיה והרהוריה הנעלים והכשרים שאפפו בהיותה במיצר, והפסק ושכחה זו נחשב לה לחטא, ולזה צריכה קרבן כפרה.

ותמיהה עגומה זו יש לזקוף לעתים קרובות על כל אחד מאתנו, מתרוממים אנו במחשבותינו והרהורינו ותשוקותינו המקודשים והעילאיים ביותר, מבטיחים אנו במסתרי לבנו ומקבלים עלינו כחובה לעבוד את השי"ת בלב ונפש, בעיקר לעת מצוא בימים הנוראים בשעת לימוד התורה ובשעת לימוד המוסר, או מתוך הערה והארה פתאומית עילאית, והוא זוכה לדבקות וחזיונות אלוקיים נעלים, אבל אין בכחו לחזיק ולעלע ולהבליע ולמוג בנפשו את החשגות האלה עד היסוד, ולכן עם עבור שעת הרעוא, הוא מתחמק וחוזר לבינוניותו ולחיי החילוניים. והדגימה לנו תוה"ק את התביעה על אנשים אלו בקרבנות שהכתיבה לנויר וליוולדת אחרי מלאת להם "ימי נורו" או "טהרתה".

הלמוד ממאמרנו זה, שאלה מתנות-יה המוענקים לאדם בכל עת מצוא, אל נא חלילה יזלזל בהם, אלא שיאמצם ויניחם ויחרתם על לוח לבו למשמרת לקיימם ולהגשימם בחיים, כי אחרת נקרא כנודר ומתחרט, כנשבע ומיפר.

(י"אור הנפש" מתוך מאמר "כקרבן הנזיר" ב' פרקים)

Giving Tzedakah

It is a great mitzvah to give tzedakah with joy before kindling the Shabbos lights. It is customary for women to place some coins in a charity box before lighting the candles. (Kitzur Shulchan Aruch 75:2) For mystical reasons it is recommended that a woman give three small coins for tzedakah.

(Kaf Hachayim 263:34)

והדבר צריך תלמוד מה טיבה של קדימה זו ומה לימוד יש בה; לשם מה ראה הכתוב להקדים כאן את העולה לפני החטאת, ומה בא הדבר ללמדנו, אחר שלהלכה למעשה אין דינם שונה משאר החטאות והעולות, שאף בכאן נקרכת החטאת ראשונה והעולה אחריה.

ולביאור הדברים יש להקדים, כי הגה חטאת היולדת אינה דומה לשאר החטאות, שהרי חטאת זו אינה באה לכפר על חטא שחטאה, אלא כדרך שמצינו בכל מחוסרי הכפרה הנטהרים מטומאות ארוכות, כגון הזב המצורע וכיוצא בהם, שמצויים להביא חטאת לפני ה' בשעת טהרתם. ויסוד הדבר נראה שהוא משום שימי הטומאה הינם תקופת ריחוק מן הטהרה וקדושת ה' השורה בישראל, ובתום תקופת טומאה ארוכה נכמו יולדת, נזיר ומצורען כשהאדם מחדש את עמידתו לפני ה' בטהרה, יש סיבה להביא חטאת, כדי לשוות עצמו כראוי לצאת מן הריחוק ולהתקרב כמקדם לה' ולחזור לקדושת כלל ישראל. וכשם שיש בחטאת סגולה

The reason for the burnt-offering is that a woman is required to know that the goal of all education is for the child to understand that he belongs entirely to Hashem, and that everything — life, livelihood and all one has — is a gift of God. Since this is the goal, the Torah teaches us the laws of the burnt-offering before those of the sin-offering. The burnt-offering is totally consumed on the Altar, thus indicating that all belongs to God. However, in order to come to reach that understanding, one must be meticulous with his deeds, to make sure that they are not tainted with any faults, and, if something improper does occur, to repent immediately. Therefore, in practice, the sin-offering is the first to be sacrificed.

23

זה הכלל: למעשה צריך האדם לעבוד רק בהתאם למדרגתו, ואחרי שהשלים את עבודתו במדרגה זו, יכול הוא לעלות למדרגה הבאה, ואסור לקפוץ ולדלג למדרגות ולכוונות שהן למעלה ממנו. אבל חייבים אנו ללמוד ולדעת אף את הבחינות העליונות שבעליונות, כדי לברר לעצמנו ולקבוע בלבבנו כי ההשקפה המיוסדת רק על השגות המדרגה התחתונה — הבל וחוה היא, ואת האמת לאמיתה והתכלית אפשר להבחין רק לאור ההשקפה האמיתית — לפי מבט המדרגה העליונה.

24

Toras Tzvi

In light of Rashi's comment, why is the Olah mentioned before the Chatas in this passuk?

In principle, the Olah, which is consumed entirely by the fire on the Mizbe'ach and symbolizes complete subservience to Hashem and abstinence from the vanities of this world, is the superior offering, and is therefore written first. In practice, though, the Chatas is offered first, because once a person has sinned, his first task is to cleanse himself and atone for his past actions. Only then can he advance to the level of the Olah.

In avodas Hashem, it is impossible to leapfrog. The only option is to make step-by-step progress based on one's current situation and level.

שפתי חיים

25

פ

תחילת דרך התשובה - שאיפה לשלימות

ביאור הדברים, יסוד התשובה והצלחתה היא רק כאשר יש שאיפה גדולה בתחילת הדרך, להתחדשות והתקרבות אל ה', להגיע לשיא פיסגת השלימות, ובכך שאיפה זו אפשר להתחיל את דרך התשובה, וללא שאיפה זו הרי עבודת התשובה לא תצלח! וככל שהשאיפה נשגבה וחזקה באותה מידה יצליח להגיע לשלימות התשובה - להגשמת שאיפתו.

מצד אחד רוצה האדם לעשות תשובה בכל כוחו, הוא משנה את דרכו ומשפר את מעשיו, במעשה זה או אחר, ומאידך פעמים רבות נופלת בחלקו אכזבה כאשר איננו מצליח לעמוד במשימה של עבודת התשובה.

הסיבה שאיננו מצליח לעמוד בעבודת התשובה, משום שמתחילת דרכו חסרה לו השאיפה להגיע אל שיא השלימות, הוא משלה את עצמו בהישגים של שינוי מעשים לשנות איזה קילקולים, ומסתפק בדרגה זו של "בעל תשובה". ולא שת ללבו להרגיש שקל לו לאדם לשנות אי אלו ממעשיו, יותר מאשר לשנות את כל דרכיו.

לכל בנין העומד להבנות צריך תכנון מראש מהמסד ועד התפחות, א"א

התחיל בחפירת היסוד ללא תכנון הקומה העליונה, כך גם בתשובה צריך לשאוף מראש ל"עד ה' אלהיך". אם אין לו את התכנית והמטרה מתחילת דרך התשובה להיכן שאיפתו צריכה להגיע, הרי לעולם הוא לא יגיע, עבודת התשובה אפשרית רק אם מתחילת הדרך תהא שאיפתו לשינוי ערכים, להגיע אל שיא השלימות, ולא להסתפק בשינוי מעשים בלבד.

רבי יוחל מנוכרוודק וצ"ל המשיל זאת לאדם הנוסע ברכבת הנוסעת בכיוון הפוך למטרתו, וכשמעירים לו שהוא צריך לשנות את כיוון הרכבת, הוא מסב את פניו ויושב בספסל הפוך שממולו, כשפניו מכוונים אל מקום חפצו, אך זה לא יועיל לו כי לעולם לא יגיע! גם המסתפק בעבודת התשובה רק בשינוי מעשים לא יגיע לעולם אל הכיוון הנכון. ראשית צריך לצאת מהרכבת, לשנות את כיוון הערכים מתוך שאיפה נשגבה להגיע אל השלימות האמיתית.

להתכפר מן החטא, ובכך לבטל את הריחוק שנגרם מחמת כן, כך מועילה החטאת גם בטומאות שגורמות מצד עצמן ריחוק, אף אם אין בהם צד חטא.

ולפי זה סיבת הבאת חטאת בכגון דא, פחותה היא משאר חטאות שבאות להדיא לכפר על החטא. [ומה ששקדו חז"ל

29

קנב לתת פרשת תזריע עליון

צריך להבין, אם על פי דין יש להקדים הקרבת חטאת לעולה מדוע הפכה התורה סדר זה?

היה הגה"צ רבי חזקיהו אליעזר קאהן זצ"ל משגיח ישיבת גייטסהד אומר: בזה נרמז הדרך הרצויה בעבודת השי"ת.

קרבו העולה מסמל את המטרה הסופית של בקשת השלימות האמיתית בהיותה מוקרבת כולה להשם, ואילו החטאת מצביעה על האמצעי והדרך להשגת המטרה, שכן אופן הביצוע המעשי של השאיפה לגדול צריכה להעשות בשלבים מדרגה אחר מדרגה, ראשית יש להתחיל בסור מרע ורק אחר כך

להמשיך בעשה טוב ומכיון שהחטאת באה לכפר עוונות הרי היא בבחינת סור מרע, לכן יש להקדים ולפתוח בה למעשה ורק אחריה להקריב את העולה.

אלא שאז עלול להיות שהמתחיל בסור מרע יסתפק בכך ולא ימשיך הלאה אל המטרה הסופית והמושלמת ולעולם לא יגיע אל מדרגת העולה, לכן צריך לקרוא את ענין העולה בתחילה, כדי שישים אל לבו שתכלית ומגמת הכל היא הקרבת העולה, היינו לשאוף ולבקש את השלימות והדקות בבורא עולם. נחלת אליעזר בהשמטות

22

פכת מאליהו

174 (ח)

צריך לדעת את המדרגות העליונות

כך הם הדברים בבחינה העליונה; אולם כיון שאנו עומדים במדרגה תחתונה, ושכלנו חולה ומקולקל, רחוקים הדברים מהשגתנו. אמנם באמת מאירים ובוררים הם. אולם אפילו אם האדם עומד במדרגה התחתונה, צריך הוא ללמוד ולדעת שיש מדרגות עליונות ממדרגתו בה הוא עומד, ויבהיר לעצמו כי במדרגה העליונה נראים הדברים אחרת מכפי שהוא רואה ומשיג עכשיו. בזה ימנע מעצמו סכך של קושיות וחוסר הבנה בהנהגתו יתברך. אם ידע האדם שיש מדרגה בה אין מתרפאים בדרך הטבע, אלא על ידי שיתקן את חטאיו ואת אשר עיוות, כפי אשר יורה לו הנביא, אז יבין שאם כי עליו להתרפא בדרך הטבע בהתאם למדרגתו התחתונה, מוטלת עליו החובה להתעורר וללמוד מהנהגתו יתברך אתו, ולדעת כי הסבה האמיתית למחלתו היא החטא. מעשיו הם הגורמים למחלותיו. כי מאת ה' לא יצאו הרעות והטוב, ויבא לידי הרהורי תשובה ותיקון מגרעותיו. שיצילוהו מכל פגע ומחלה.

חשיבות ידיעת המדרגות העליונות אפשר ללמוד ממה שכתב רש"י (זבחים צ'. ד"ה למקראה). על דברי ר' אליעזר שאמר: "עולה קודמת לחטאת למקראה". ופירש, שאף על פי שבעבודת הקרבה חטאת קודמת, אבל למקרא בתורה עולה קודמת. ותמהו בתוספות שם: מה חידוש הוא להשמיענו סדר הפסוקים שכתוב מפורש בתורה. דויל קרי בית רב הוא? ואפשר לבאר את כוונת רש"י בפירוש דברי הגמרא. שאמנם על פי סדר הקרבה חטאת קודמת לעולה, כלומר, שבעבודה הפנימית של האדם קודמת עבודת התיקון של מה שקלקל במדרגתו — בחינת חטאת. לעבודת העלייה למדרגה יותר רמה — בחינת עולה; אבל, למקרא, כלומר בהשגה וידיעה קודמת ידיעת בחינת עולה להקרבת חטאת. שכן את המדרגה העליונה, אף שעדיין לא הגיע אליה, צריך הוא על כל פנים לדעת ולהבין לפני שגמר את עבודת התיקון במדרגה התחתונה; והיא הנותנת — ידיעת המדרגות העליונות תעזור לו לתקן את מה שפגם במדרגתו התחתונה.

Moshe Rabbeinu is finally parting from Klal Yisrael, after all those years of providing them with the oxygen of his direction and leadership, what is it that he leaves them with? He says, "I am one hundred and twenty years old today, lo uchal od latzeis v'lavo — I can no longer go and come" (Devarim 31:2). It sounds from his words as though he were physically disabled. But we know that was not the case; Moshe Rabbeinu had his physical ability until the day he died (ibid., 34:7). Clearly, the words are not meant to be literal.

There are many meforshim who explain these words, but the following explanation stands out to me. Moshe Rabbeinu was telling us, "Lo uchal od latzeis v'lavo" — I'm done. My life is over, so I cannot go anymore, I cannot grow anymore. But you, who do still have the gift of life, the greatest thing you can do with it is keep on going, moving. Keep on admitting that I have somewhere else to go. My father z"l used to say that the worst adjective his children could use about themselves is that they are "comfortable." Don't be comfortable, he told us. Always have that next goal you want to grow toward.

The middah of gevurah is not about being hard on ourselves; it should stem from appreciating the malchus within. That shift in perspective changes the way we view our own gevurah, as well as how we offer it to others. When we view the gevurah we offer as a means toward helping them achieve malchus, they — and we — will feel a lot differently about our input.

Here's to getting to know our most royal selves.

TODAY'S CALL TO ACTION:

Think of a goal you have. What has made it hard to move toward it? Think of how you'd feel achieving it. Think of yourself as deserving to get there.

Now write down the first step you'll have to take.

אמר הכתוב (משלי טו-כד) "אורח חיים למעלה למשכיל למען סוד משאול מטה". כאן גילה לנו שלמה המלך ע"ה סוד מהות נפש האדם, והגר"א ז"ל בביאורו למשלי שם רמזו וז"ל, האדם נקרא הולך, שצריך לילך תמיד מדרגא לדרגא, ואם לא יעלה למעלה ירד מטה מטה ח"ו, כי בלתי אפשר שיעמוד בדרגא חדא, והו"ו אורח חיים למעלה וגי' למען וגו' כדי שלא יטה לרדת למטה שאולה ומחמת האורח חיים יסור משאול, עכ"ל. והיינו שאל יאמר שאם החסיר את הלמעלה למשכיל החסיר רק בהשכלה למעלה, אלא למען סוד משאול מטה!... ובחיים אין תחנות באמצע, כי אם יחסר לו לאדם ח"ו משהו מהחיים הרי זה המונח!

תמיד היה מו"ר הגר"מ גיפטר זצ"ל אומר לנו בשם רבותיו ראשי ישיבת טל"ז בליטא, שהמעלה מעל כל מעלות שאפשר להשיג הוא זה, "אז ער האלט בני שטייגען" והוא אומר במצב של עלייה. כי זה מה שנדרש מהאדם, שלא להיות שבע ורגוע ממצבו הקודם, אלא ישאר תמיד לגדלות, ולעלות למדרגות גבוהות, והי' מו"ר הג' רבי חיים עוזר זצ"ל אומר על החפץ חיים זצ"ל בהתפעלות ה"ח"ח כבר הוא זקן, ובכל פעם שאני נפגש עמו הוא אינו אותו איש שהכרתי לפני זמן, אלא תמיד התעלה והתגדל! [וזה ה' שכבר הח"ח ה' בזקנותו המופלגת.

אחר לעלה ואחר לחטאת (יב, ח).

בזבחים (ז) מקשה הגמרא: ,והא בכל מקום חטאת קודמת לעולה וכאן עולה קודמת? אמר רבא למקראה הקדימה הכתוב, ופרשי': ,שתהא נקראת בענין תחילה אבל בעבודתן חטאת קודמת". ובתוספות מקשים מה חידוש הוא זה? ומתריצים בשם ר' חיים שלהקדישה הקדימה הכתוב, בהמשך הדברים דוחים התוס' את תירוצם והקושיה נשארת בעינה. ויש לבאר כי בזה צפון רמז נחוץ מאד להורים בנוגע לעתיד ילדיהם, כי בחיים מתקיימים שני דברים שאיפה — תשוקה — ומציאות — הגשמה. השאיפה — התשוקה — היא תמיד יותר גדולה מן המציאות — ההגשמה — ואם אנו רוצים במציאות גדולה עלינו להקדים לה שאיפה גדולה ביתר שאת וביתר עז, ואף אם המציאות — ההגשמה — אינה עולה בנדלה בד בבד לעומת השאיפה היא נשארת בכל זאת מציאות גדולה, אבל אם השאיפה היא לתחילה קטנה וועירה או המציאות היא עוד יותר קטנה ומעט מאד מתגשם בחיי המציאות.

— לפנים כאשר גולדו ילדים להורים היתה להם שאיפה כנף גדולה, לספק לבניהם החנוד הכי גבוה, לגדלם להיות אישים גדולים בתורה וביראה. ממילא, אם המציאות אכזבה אותם ובניהם לא נהיו גאונים וצדיקים, נשארו לכל הפחות ת"ח ויראים. היום

שאיפת ההורים ותשוקתם נתכווצו, ודי להם אם בניהם ילמדו להתפלל וידעו שהנם יהודים, וממילא, המציאות הממשית היא עוד יותר מכווצת, ובניהם אינם יודעים אף צורת אות של הא"ב והנם נשטפים בשטף העולם החילוני הור, משאיפה ותשוקה מסטימליות ירדנו לשאיפה ותשוקה מינימליות והסוף הוא מציאות ומימוש של בורים ועמי הארץ.

כאשר ילד גולד בישראל וההורים מתכוונים להקריב קרבנות, את עמלם, את יגיעם ואת כל אשר להם על מוכח גידולו והתפתחותו של הילד, עליהם להציג לפניהם שאיפה — תשוקה — מאד גבוהה שהילד יהיה בבחינת עולה כליל לה', עדיט שבעדיט, ואו אם שאיפתם ותשוקתם לא תתגשמה במילואן, הילד יגדל להיות לכל הפחות בבחינת המאט, שרק חלק ממנו הוא לגבוה, אם לא יהיה גאון וצדיק יהיה לכהפ"ח יודע ספר ויר"א, קרבן המאט, — המדה הבינונית, הנו קודם לקרבן עולה, — המדה העדיית — במציאות ובמימוש, אבל בהקראה היינו בשאיפה ותשוקה, על קרבן העולה שכולה לגבוה להיות נקראת תחילה,

בשו"ע או"ח (סי' א) כתוב: ,טוב לאמר פרשת עולה, שלמים, חטאת ואשם" ובמג"א מקשה, הלא קימ"ל חטאת קודמת לעולה, אבל לפי דברינו אתי שפיר שבהקראה היינו בשאיפה ותשוקה הרי עולה באה ראשונה, אנו מתוודים על חטא שחטאנו לפניך בצרוך עיו היינו בשאיפה מצערה וקטנטנה, וזו גוררת מציאות מרוקנת מכל תוכן מהותי ממש. המשנה הראשונה בסדר המשניות מתחילה בהעקרון היסודי, "כדי להרחיק את האדם מן העבירה", היינו לייצור מרחק רב בין השאיפה להמציאות, על האדם לשאוף לקרוא את שמעו תיכף כשהכנהים נכנסים לאכול בתרומתן, או המציאות תהיה שלכל הפחות לא יאחר את זמן קריאת שמע לגמרי.

ערב אהרן פרשת תזריע משה

הנביא הושע (יא-א) אומר, "כי נער ישראל ואוהבו". והסביר מו"ר הגר"ש זצוק"ל, שכוונת הדברים כך היא, תקב"ה אוהב את עם ישראל בתנאי שהם בבחינת 'נער'! כלומר, שגדל ומתפתח משעה לשעה ומיום ליום. זאת לעומת אדם מבוגר בגיל העמידה, שהוא בבחינת עומד, והלואי שישאר עומד ולא יירד. אבל נער, בכל יום ויום הוא מתפתח וגדל, ותקב"ה אוהב את עם ישראל

אמר הכתוב (משלי כ"ו) "חנוך נוער על פי דרכו כי יזקין לא יסור ממנו". שואל הגר"צ ר' שמחה זיסל מקלם זצ"ל (הכמה מוסר א מאמר קפ), אטו לעת זקנה די הוא החינוך שנתחנך בילדותו? אלא הפירוש הוא: יתרגל בחינוך, שגם בזקנותו יהיה מורגל במלאכת החינוך לפי דרכו, ואז יעלה מעלת מעלה. וזהו מעלת המוסר - להתרגל בחינוך. חינוך זיקא. כלומר, שגם לעת זקנותו של אדם יעמוד בחינוך - בעמל וביגיעה תמיד לעלות עליות רוחניות כי זה כל האדם, ואם לאו למה לו חיים.

ועל זה הדרך אמרנו ליישב דקדוק בסדר המשנה במסכת סוכה שנשנו שם דיני ארבעת המינים לפי סדר זה (פרק ג.) פתח בדיני הלולב, ואח"כ מפרט דיני ההדס והערכה, ולבסוף דיני האתרוג, וכן גם בטור ובשולחן ערוך נסדרו ההלכות בסדר זה. והקשה ה'תוספות יום טוב' שם, למה שינה מסדר הפסוק שאמר (ויקרא כג מ) 'ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפות תמרין וענף עץ עבות וערבי נחל', התחיל באתרוג ראשונה, ולאחר מכן הלולב והדסים וערבות, עיי"ש.

ויש לפרש בענין זה שהזכרנו, וע"פ המדרש (ויק"ר ל יד) שארבעת המינים רומזים לאברי האדם, הלולב דומה לשדרה של אדם וההדס דומה לעין וערבה דומה לפה והאתרוג דומה ללב. והנה תכלית ההשגה בעבודת ה' היא, שנגיע לטהרת הלב, שהיא היא יסוד ההנהגה הישרה, וכשיש לאדם מידה זו זוכה בנקל להשיג שאר המידות הנצרכות, וכמו שמצינו במשנה (אבות פ"ב מט) 'אמר להם [רבן יוחנן בן זכאי

לתלמידיו] צאו וראו איזוהי דרך ישרה שידבק בה האדם וכו' רבי אלעזר אומר לב טוב', אמר להם רואה אני את דברי אלעזר בן ערך שבכלל דבריו דברים, ופירש הרב ברטנורא שם: לפי שהלב הוא המניע לכל שאר הכוחות והוא המקור שממנו נובעים כל הפעולות, ואע"פ שיש לפעולות איברים מיוחדים, מכל מקום הכח המעורר לכל התנועות הוא בלב. וכן רואים אנו את דוד המלך ע"ה מבקש על טהרת הלב כמו שאמר (תהלים נא יב) 'לב טהור כרא לי אלוקים', וגם אנחנו מבקשים תפלת השבת ויטהר לבנו לעבדך באמת'.

אלא שהלוא אנו יודעים זה, שאי אפשר לתפוש בבת אחת את המדרגה העליונה, והדרך להגיע לטהרת הלב הוא רק ע"י העבודה בתיקון שאר האברים, שמקודם צריך לשמור על העיניים מלראות ברע, ועל הפה מלדבר דברים האסורים ועל המוח מלחשוב מחשבות אסורות, נאז, כשכל איבריו טהורים ונקיים מלכלוך העוונות, יכול לזכות ללב טהור.

ולכן בפסוק נכתב האתרוג ראשונה, מכיון שהיא כנגד הלב שזהו התכלית הנרצה, וכאמור, התורה מתכוונת ללמדנו תכלית הענין תחילה כדי שנוכל לשים לב ולהתבונן בה כראוי, אבל התנא שבא ללמדנו סדר העשיה, מתחיל בשאר המינים קודם, להודיענו שכדי להגיע לתכלית הנרצה, מחויבים מקודם לשמור על טהרת שאר האברים - הנרמזים בשאר המינים, ורק כך מגיעים ללב טוב - הנרמז באתרוג.

ועל זה הדרך יש לומר עוד ע"פ המדרש (ויק"ר ל יב) שהערכה שאין לה טעם

38

בעולמו שלפעמים מזכים לאדם מן השמים שירגיש טעם ומתיקות בעבודת ה' יותר מכפי מדרגתו ונותנים לו לפי שעה לחוש מהי הנעימות הרבה בקיום מצוה כתיקונה, בכדי להטעימו במתנה הטובה, ולתת לו להביץ אל מה עליו לשאוף ולמה להשתוקק.

וברעיון זה שמעתי מאמר נפלא בשם הרה"ק רבי שלמה מקארלין זצ"ל על הפסוק שאמר שלמה המלך (קהלת ז י) 'אל תאמר מה היה שהימים הראשונים היו טובים מאלה כי לא מחכמה שאלת על זה, שהכתוב מורה על האדם שמתבונן ורואה שבימים הראשונים היה זוכה להרגיש נעימות והתעלות בעבודת ה', ואילו היום אינו זוכה להרגשות הללו, והוא עומד ותוהה על מה ולמה נגרע חלקו מעבודתו.

ולזה אומר לו החכם מכל אדם 'אל תאמר מה היה שהימים הראשונים היו טובים מאלה' כלומר אל תתמה על כך מדוע הימים הראשונים היו טובים מימך עכשיו, כי לא מחכמה כלומר שההארות האלו שהיו לך לא הגיעו אליך מחכמתך וממה שאתה בעצמך השגת, אלא 'שאלת על זה' כלומר שהקב"ה השאל אותם בהשאלה בלבד, ונתנו לך מן השמים לזמן מה רק בכדי שתראה להיכן אפשר להגיע, ולא יזיה מצב ניתן להעפיל.

על כן יאמרו המושלים בואו השבון ומזה ילמוד האדם לכללות עבודת הבורא ית"ש, שכאשר עוסק במעשי המצוות וקיומם, הנה אף שלמעשה אינו יודע את הסודות הנשגבים הטמונים בכל מעשה מצוה, והוא מקיים המצוה רק בכונה פשוטה כפי מיעוט השגותיו ואינו מרגיש שום הארה פנימית מיוחדת, אמנם יש לו לשים לנגד עיניו את המטרה התכליתית שלזה שאיפתו להגיע, וידע שתכלית קיום המצוות הוא להשיג דבקות וקרבה להשיג ועל ידי קיומם כהוגן זוכים להשגות נעלות ומדרגות מרוממות, ויתבונן לעורר בלבו תשוקה ורצון מתי אזכה לחזות בנועם קרבת אלוקים ועבודתו.

וכדי שיהיה ביד האדם לעמוד במעלה זו ולהביץ את מטרת עבודת הבורא ית"ה, הנה ראשית דבר עליו לידע מהי המתנה ומהי הרגשת הנעימות הזו שאליה הוא צריך לשאוף, ובגלל זאת אכן קבע הקב"ה

והנה ראשית דבר עליו לידע מהי המתנה ומהי הרגשת הנעימות הזו שאליה הוא צריך לשאוף, ובגלל זאת אכן קבע הקב"ה

were, the divine blessing: in the sphere of 'Yom Tov,' of the Festivals, God waits on man, His gift is dependent on the human gesture that begs for it.

We are commanded to count the Omer, from the morrow of the first day of Pesach, of the redemption from Egypt. But the Torah refers to this day as 'the Sabbath,' to show the particular holiness of this festival, a holiness immutable and independent of all human agency, sharing with the Sabbath the nature of a spontaneous, unsolicited gift of God. The word 'Pesach' itself has the meaning of 'leaping'—'God leapt over the mountains'¹²—He bestowed on Israel the power to ascend to unimagined heights of holiness, heights that they certainly would not have attained on their own accord. Only in this way could they come to deserve the miracles of this redemption—inspired to a spiritual vision and purity that carried them through the events of that day. This was a day like the Sabbath, a sheer outpouring of God's love, penetrating the souls of the people with holiness.

Then came the morrow, and the revelation was withdrawn. Denuded suddenly of this glory, men had to strive for themselves to retain the vision of the previous day, the clarity with which they had seen God. Now human effort was necessary to justify the pitch to which God raised them, to show they had been worthy of redemption. This was the cumulative task of the fifty days from Pesach to Shavuoth—a process of ever-increasing Kedushah, of sanctity fought for and won, day by day in the routine of practical life, without the assistance of super-natural manifestations. Only through this long and difficult process of self-perfection, could they come at last on the fiftieth day to Mount Sinai, once more to the haven of the Festival that has the nature of a Sabbath. On the 'morrow of the seventh Sabbath' they were granted the Torah: after all their effort, it still required a Sabbath, a free outpouring of Kedushah from God to lift them to the pitch of holiness at which they could receive the Torah.

So we see in the spiritual history of Israel a process parallel to that we have pointed out in the life of the individual—a process beginning with a gift of God: continuing with the effort of man

42

on his own behalf to achieve a spiritual aim, to bring into consciousness the latent purity and holiness that has been planted in him; and ending with God's renewed intervention, guiding him to levels of attainment not accessible to human nature, of its own strength. Man's effort, then, in any task that seems difficult at the outset, almost beyond his energies, must be seen, not from the human view alone, as a solitary, futile resistance against the forces of evil, but in true perspective, as a movement towards God, buttressed on both sides by the aid and love of God Himself. Here there is no room for despair: such endeavours should call forth in him, rather, a joyful confidence and gratitude for the strength that has been, and shall be given, to achieve his aim.

264

Nefesh Chaya

R. Pinus

They Look Like the Appearance of Lightning

The first tool is "like the appearance of lightning." This is a very important message for us. Every one of us, men and women alike, have an inner aspiration to do great

things. I am sure that each one of us would like to be a great and outstanding Jew. The problem is that many times, our aspirations are simply too great. We aspire to do things that we cannot achieve.

Every man would like to be a wonderful tzaddik like the Chofetz Chaim, and brilliant and holy like R. Akiva Eiger. And every woman would like to be a wonderful tzadekes. But this is too great for us, and we won't be able to realistically actualize our goal. As a result, we give up and don't do anything.

That is a mistake. If you have an aspiration, even if you can't achieve it fully, grab hold of its glimmer—"like the appearance of lightning."

Here's an example. A woman is at home, chatting with a friend on the phone in the evening, and suddenly the friend starts to say, "You know what that neighbor of mine did yesterday?" The woman realizes she is about to hear some rather uncomplimentary comments about the neighbor, and will inevitably get dragged into a conversation of lashon ha-ra. At this moment, she could say to her friend, "Oh, excuse me, my cake is starting to burn! I better get to the kitchen right away. I will call you back in the morning." If she will do this, she will successfully avoid the sin of lashon ha-ra.

Yes, she is capable at that moment of avoiding lashon ha-ra. But what does she tell herself? She thinks: If I don't get into a conversation of lashon ha-ra now, does this mean I will never speak lashon ha-ra again? Of course not. I know very well that even if I avoid it now, I will still end up talking lashon ha-ra tomorrow. If so, I might as well hear this story too...

Here lies the mistake.

But if a woman understands that spiritual greatness entails never speaking lashon ha-ra, it follows naturally that a one-time avoidance of lashon ha-ra is a glimmer of greatness. If she cannot attain it all, she should at least grab hold of the glimmer. This is "like the 'appearance' of lightning!"

This is a mistake. If it is greatness to finish the entire Sefer Tehillim, then reciting a few short chapters is the "glimmer" of greatness. When there is an opportunity to grab hold of the "glimmer," do so!

טוב אחרית דבר מראשיתו

43

וכאשר האדם מישראל יתנהג בדרך זו שכל מצוה שיעשה יסתכל על העתיד וידע את המטרה שאליה הוא רוצה להגיע, אזי הוא מועיל לעבודתו מאוד, כי בזה הריהו מעמיד את דרכו על יסודות איתנים, שכבר בתחילת עבודתו הוא מתכוון להבין תכלית הענין, והגם שעדיין אינו מסוגל להשיג את המדרגות הגבוהות, עם כל זה הוא נותן לב להעמיק במהות המצוה ותכליתה, ועד כמה יכולה המצוה להעלותו לרום המעלות, ובמחשבת התכוונות זו, הוא מעמיד את דרכו על יסודות חזקים שיש בהם כח לעמוד, ועי"ז הריהו זוכה לסייעתא דשמיא ומן השמים משפיעים עליו עזרה וסיוע שאכן יגיע לרום המעלות.

RABBI FREIFELD SPEAKS

45

Our problem is not that we don't have the opportunities to grow. It is that we don't have the proper will and desire to grow. In all circumstances, there are always excuses. The kids were sick. The boiler broke. I had to work overtime. I was so tired when I came home and I had to spend some time with the family. We know the excuses, and they're all valid excuses. But they don't really explain our failures.

We fail because we despair of being successful. We fail because we do not believe that we have it within us to succeed. It is not the interposition of obstacles that prevents us from succeeding but our own lack of confidence and determination and sheer will.

We fail because we are making a mistake. Because the truth is that we do have it within us to succeed. Because the truth is that each of us possesses the most incredible divinely-empowered instrument that can help us smash all obstacles and scale all peaks. It is called the human will. And where there is an honest will, we can transport a stone to Yerushalayim. (Pg 25)

46

But in order to take advantage of this hope, a person has to believe in himself. He has to believe in the immense opportunities and possibilities that are within his grasp. If he thinks of himself as useless, a loser, he will float through his life and waste his time.

I once saw in an old chassidische sefer that when a person gets up in the morning the first thing he should think about is Olam Haba, the Next World. He shouldn't think about a cup of coffee. He shouldn't think about his problems and responsibilities. He should think about Olam Haba, the Next World.

There is a profound message here. A person is sleeping and he wakes up. His day is about to begin, and the tone will be set by his attitude towards what is coming. He can think, "All right, here we go again, another boring day full of toil and trouble." What kind of a day do you think he is going to have? He is defeated before he has even started.

47

But imagine if a person thinks about Olam Haba. He opens his eyes, and the first thing that goes through his mind is that he is an immortal being, a spark of the divine en route to the next world, the eternal world, that he has to use this day to accomplish and achieve something. How different he will feel when he gets out of bed with a buoyant heart and a spring to his step, how fortified to face the challenges of everyday life, how hopeful and encouraged by the greatness of the enterprise of his existence. (Pg 159)